הפסקת הסיוע האמריקאי היא אינטרס ישראלי

written by ד"ר רפאל בן לוי | 03.11.2026

נשיא ארה"ב הצהיר היום שהסיוע הצבאי שארה"ב מעניקה לישראל ייפסק, מכיוון ש"ישראל כבר לא זקוקה לזה", והוסיף שמדובר בכלל ביוזמה של ישראל. למעשה, כבר כמה חודשים שהנושא נמצא במשא ומתן בין המדינות, כאשר סוכם מראש שישראל תעבור ממודל של סיוע בדמות מענקים שניתן לפדותם בתעשייה האמריקאית למודל של שותפות שבו שתי המדינות משקיעות בפרויקטים משותפים. האמירה של טראמפ ש"הסיוע ייפסק עד סוף השנה" נועדה לצרכים פוליטיים, ולא כדי לקבוע לוח זמנים נוקשה במיוחד לאור התוספת שלו שאם ישראל תגיד שהיא כן זקוקה הוא מוכן לחדש את הסיוע, שכן "ישראל היא בעלת ברית מצוינת".

השאלה החשובה כאן היא מדוע ישראל יזמה את השינוי הזה בכלל.

ההרתעה שנעלמה

ברמה האסטרטגית, טיעון נפוץ בזכות מודל הסיוע הוא שמדובר בביטוי מוחשי לתמיכה האמריקאית בישראל, אשר מחזק את ההרתעה כלפי אויביה, וכן מעיד על מחויבותה המתמשכת של ארה"ב. היסטורית אולי הייתה מידה של אמת בטיעון זה, אך מודל הסיוע פועל גם בכיוון ההפוך ומערער את ההרתעה, שכן הוא מציג את ישראל כמדינה תלותית ונזקקת, שאינה מסוגלת לעמוד על רגליה בכוחות עצמה. בסופו של דבר, הרתעה נבחנת בכישלונה, וברור שהערך הסמלי של הסיוע לא הספיק כדי להרתיע את איראן מלפתוח נגדנו במלחמה רב-זירתית.

ברמה הכלכלית, נטען לעיתים קרובות כי מודל הסיוע מועיל לשני הצדדים, שכן הוא מספק לישראל משאבים חיוניים, אך עבור ארה"ב מדובר בעלות זניחה יחסית,בהתחשב בכך שהתקציב הפדרלי של ארצות הברית עומד על כ-7 טריליון דולר. יתרה מכך, נטען כי מכיוון שכל כספי הסיוע הולכים לרכישות מיצרניות אמריקאיות, הם תורמים ליצירת מקומות עבודה בארצות הברית, לצד עידוד מכירות של אמצעי לחימה אמריקאיים למדינות שלישיות, משום שישראל מדגימה בשדה הקרב את עליונותן של מערכות הנשק האמריקאיות.

גם בטיעונים אלה יש מידה רבה של אמת, אך כלל לא ברור שערכם של היתרונות הללו עולה על זה שניתן להפיק ממודל חלופי של שותפות. הסיוע הצבאי בהיקף של 3.3 מיליארד דולר בשנה אכן מורגש הרבה יותר מבחינה כלכלית עבור ישראל מאשר עבור ארצות הברית. עם זאת, יש לשים לב שמאז שהונהג מודל הסיוע בשנות השבעים, החשיבות הכלכלית של הסיוע עבור ישראל

השתנתה בסדרי גודל. בעוד שבשנות השבעים היווה הסיוע בממוצע 19% מהתמ"ג של ישראל ו-23% מתקציב המדינה, כיום הוא מהווה רק 0.9% מהתמ"ג ופחות מ-3% מתקציב המדינה.

ישראל אכן נושאת בנטל ביטחוני כבד ביותר, ומשקיעה באופן עקבי בין 4% ל-6% מהתמ"ג שלה בביטחון שיעור גבוה מזה של כל מדינה דמוקרטית אחרת בעלת כלכלה מודרנית. הפסקת הסיוע תחייב התאמות תקציביות ורפורמות ארוכות טווח. אף על פי כן, עם כלכלה בהיקף של 610 מיליארד דולר, ישראל בהחלט יכולה לבצע מעבר הדרגתי מהסתמכות על הסיוע למימון מלא של רכש אמצעי הלחימה שלה בעצמה.

לבסוף, במישור הפוליטי נטען כי מסגרת הסיוע מאפשרת את שיתוף הפעולה הביטחוני והתעשייתי ההדוק בין שתי המדינות. אולם, על אף שמסגרת זו אכן סייעה לקדם שיתוף פעולה ולבסס קשרים בין המדינות, כיום היא דווקא מערערת את הברית שאותה נועדה לחזק.

סוגיה פוליטית נפיצה

הציבור האמריקאי מעריך את דימויה של ישראל כאומה אמיצה, יוזמת ונחושה, המסוגלת לעשות את הבלתי אפשרי. ודווקא משום כך, קשה לטעון כי מדינת הסטארט-אפ, הניצבת בחזית הטכנולוגיה העולמית, ושכלכלתה המשיכה לצמוח גם במהלך המלחמה הארוכה בתולדותיה, עדיין זקוקה למענקים ממשלם המיסים האמריקאי. ישראל אינה יכולה להיות בעת ובעונה אחת מדינת היי-טק מובילה, ובה בעת להמשיך לקבל סכומי עתק של סיוע במתכונת המזכירה את זו הנהוגה בכלכלות העולם השלישי.

מעבר לפגיעה בדימויה של ישראל, בתקופה שבה הקיטוב הפוליטי בארצות הברית הגיע לרמות חסרות תקדים, הצורך להעביר בקונגרס החקיקה הנדרשת להמשך הזרמת כספי הסיוע מסבך את ישראל שלא לצורך בפוליטיקה הפנים-אמריקאית. במהלך שנת 2024, העברת ההקצבות לסיוע לישראל התעכבה בשל חילוקי הדעות סביב הסיוע לאוקראינה וסוגיית אבטחת הגבול של ארצות הברית.

יתר על כן, עצם העובדה שהקונגרס הוא שמקצה את כספי הסיוע הופכת את ישראל לסוגיה פוליטית נפיצה, שכן חברי הקונגרס חשים כי הם נושאים באחריות ישירה לכל מה שישראל עושה בכספים אלה. במשך שנים רבות סברה ישראל כי תמיכה דו-מפלגתית חיונית להמשך זרימת כספי הסיוע; כיום, עצם קיומו של הסיוע תורם דווקא לשחיקתה של התמיכה הדו-מפלגתית. מנגד, ניתן להשיג את היתרונות החיוביים של שיתוף פעולה הדוק, ואף להרחיבם במסגרת מודל של שותפות.

אין לראות במעבר הדרגתי מהסיוע הצבאי האמריקאי משום החלשה של יחסי ישראל וארצות הברית, אלא התפתחות טבעית של שותפות שהבשילה לאורך עשרות שנים. עוצמתה הכלכלית

והצבאית ההולכת וגוברת של ישראל מאפשרת לה לשאת באחריות רבה יותר לביטחונה, ובמקביל לתרום תרומה משמעותית יותר להשגת יעדים אסטרטגיים משותפים.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 03 בנובמבר 2026.
*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.